GŁOS POMORSKI

Nr. 3 — Rok 4. (GAZETA POMORSKA) **Numer pojedyńczy 100000 mk.**

Prenumerata miejscowa: przy odbiorze w ekspedycji i w agenturach miejscowych miesięcz. **1.906.250** mk., przedpłata na poczcie z odnoszeniem do domu miesięcz. **19.1.250** mk — pod opaską w Polsce i do Gdańska 1980.000 mk., do Niemiec 2.010.000 mk. polskich lub ich wartość walutowa, do Francji 5,— frc., do Anglji 1,8 shilling, do Stanów Zjednoczonych 35 cents. W razie nieprzewidzianych wypadków jak streiki, przeszkody techniczne itd. prenumeratorzy nie mają prawa żądań z niedostarczonych numerów, lub zwrotu prenumeraty — Przy waloryzacji obowiązuje odpowiednia dopłata. — Rękopisów nadesłanych nie zwraca się.

Rachunek bieżący Bank Powiatowy Grudziądz, Bank Związku Sp. Zarobk. Danziger Privat-Aktienbank Gdańsk i Grudziądz, P. K. O. Grudziądz — Konto czekowe Gdańsk nr **2980.** Konto pocztowe Kasa Oszczędności Oddział w Poznaniu nr **201193** Miejsce płatności wykonania Grudziądz

Ogłoszenia z Polski: Wiersz wysokości milimetra **w dziale ogłoszeniowym** na stronie 8-łamowej 50.000 mk., **w dziale reklamowym** na stronie i 3-łam. przed tekstem 250.000 mk., wśród tekstu 150.000, za tekstem 120000 mk., dla W. M. Gdańska obowiązują te same ceny, dla **Niemiec** dochodzi 150% nadwyżki, dla reszty zagranicy 200% nadwyżki, płatne w markach polskich lub ich wartości walutowej. Za tłómaczenia oblicza się 20% nadwyżki — **Rachunki** są natychmiast płatne, w razie zwłoki dłuższej niż 72 godzin stosować będziemy ceny bieżące. Każda nowa podwyżka taryfy obowiązuje wszystkie ogłoszenia zlecane przed dniem zmiany cen. — **Administracja nie przyjmuje** odpowiedzialności za terminowe umieszczenia ogłoszeń.

Dyrektor przyjmuje od godz. 10-tej do 11-tej przed południem
Redaktor Naczelny przyjmuje od godz. 11-tej do 12-tej w południe

Redakcja i Administracja Groblowa 27/29. | **Grudziądz,** piątek, dnia 4-go stycznia 1924. | Telefon nr. **50** i **51.**

Przemowa pana Prezydenta Rzeczypospolitej
do społeczeństwa i władz państwowych.

Warszawa, 1. 1. (Pat.)

Serdecznie dziękuję za życzenia dobrego roku dla Polski. Pragnę je wzmocnić przeświadczeniem, że dobro Rzplitej stawać się będzie nakazem wszystkich obywateli i w życiu codziennem.

Państwo — uczy nas Karol Libelt — przedstawia się najistotniejszym żywotem Ojczyzny, w którym żywoty wszystkich obywateli są połączone. Nic prawdziwszego nad to, co powiedział Mickiewicz: Nie było szczęścia w domu bo go nie było w Ojczyźnie!

Nie będę tail przed Wami, że nieraz trapiła mnie troska, czy wolni od jarzma obcej przemocy, zdołamy wytworzyć dostatecznie silną spoistość wewnętrzną dla sprostania wielkim zadaniom obecnej chwili dziejowej.

Czuję jednak, i to coraz częściej jak w podświadomem życiu dzisiejszych obywateli dojrzewa pragnienie porozumienia, konsolidacji, zaufania do siebie i siły narodu.

Potężnieje polski zmysł państwowy.

Musi się on ujawnić, zapanować nad życiem publicznem i usunąć z niego stare przywary, swawoli, prywaty, egoizm, jałowych narzekań i zwątpienia.

Dlatego pomimo zgrzytów starych przywar w obecnym kryzysie finansowym z otuchą witam rozpoczynający się rok nowy i widzę z mojego stanowiska, jak Polska podnosi się ku górze. Nie fantazją poetycką chcę Was karmić ale silnem przeświadczeniem, że potężniejszy głos sumienia obywatelskiego musi znaleźć swój wyraz w jednolitem postępowaniu wszystkich organów rządu, Sejmu, Senatu, ministrów urzędników i sędziów.

Kończy się wahanie i wątpienie, zaczyna się wykonanie tego, co całoroczne rozważania wskazały, jako najważniejsze mianowicie uzdrowienia polskiego skarbu.

Nie może ostać się dłużej dysonans pomiędzy patrjotycznem uczuciem a rzeczywistością.

W czasie pokoju miłość Ojczyzny i poświęcenie dla niej wyrażają się przedewszystkiem w płaceniu podatków. Tą miarą będziemy mierzyć lojalność obywateli, napełniać skarby i usuwać troskę, dręczącą ludzi pracy.

Proszę Boga Wszechmogącego, aby przy wykonaniu obowiązków dał nam, wszystkim urzędom i obywatelom jaknajwięcej stanowczości i wiary, abyśmy zasłużyli u potomnych na dobre imię zgodnych budowniczych Rzeczypospolitej.

Uchwały Rady Ministrów.

Warszawa, 2. 1. (Pat.) Rada Ministrów na posiedzeniu w dniu 2 stycznia 1924 r. po załatwieniu spraw bieżących, uchwaliła m. i.: rozporządzenie w sprawie normowania djet dziennych, projekt ustawy o pokrywaniu kosztów leczenia ubogich żydów, będących stałymi mieszkańcami gmin na obszarze b. Kr. Kongresowego, projekt ustawy w przedmiocie przystąpienia Rzplitej Polskiej do międzynarodowego biura hydrograficznego w Monacco oraz rozporządzenie w przedmiocie zmiany kwot pieniężnych w ustawach o sądach przemysłowych i kupieckich, obowiązujących w województwach poznańskiem i pomorskiem.

Życzenia noworoczne Ojca św.

Warszawa, 1. 1. (Pat.) Ojciec św. przesłał za pośrednictwem p. Władysława Skrzyńskiego, posła Rzplitej przy Stolicy św. życzenia noworoczne p. Prezydentowi Rzplitej, rządowi i całemu narodowi polskiemu wraz z zapewnieniem, że nie przestaje najgorecej modlić się za Polskę i udziela jej u wstępu Nowego Roku swego specjalnego błogosławieństwa.

Przyjęcie noworoczne u prezydenta Milleranda.
Francja pragnie i zapowiada ostatecznie pokój.

Paryż, 1. 1. (Pat.) Prezydent Millerand przyjął dziś w pałacu Elizejskim członków korpusu dyplomatycznego, którzy przybyli złożyć prezydentowi życzenia noworoczne. Prezydent Millerand w odpowiedzi na przemówienie nuncjusza zaznaczył:

Opór Niemiec opóźnił nadejście dnia pokoju. Nasza jednak wytrwałość oraz ciągłość naszej polityki umiarkowanej lecz niezwruszonej przyniosła w końcu swe owoce. Zdaje się że można już powitać zapowiedź ostatecznego pokoju, którego Francja pragnie gorąco. Francja — mówił Millerand — pragnie również gorąco, aby żaden nowy incydent nie odroczył dnia nadejścia pokoju, któremu towarzyszyć będzie przywrócenie powszechnej równowagi ekonomicznej. Francja — zakończył prezydent — żąda dla siebie miejsca w pierwszym szeregu pracowników dobrej woli, których współdziałanie jest niezbędne w dziele zapewnienia pokoju, opartego na porządku, stanowiącym zdaniem nuncjusza istotę pokoju.

Orędzie Poincarego do Narodu amerykanskiego

Paryż, 2. 1. (Pat.) „New York Tribune" zamieszcza noworoczne orędzie Poincarego do narodu amerykańskiego. W orędziu tem Poincare broni polityki Francji w zagł. Ruhry i podkreśla m. i.: Gdybyśmy nie postąpili tak jak postąpiliśmy przekreślilibyśmy owoce zwycięstwa, do którego także i Ameryka się przyczyniła. Następnie Poincare wita udział wybitnych obywateli amerykańskich w komitetach rzeczoznawców i oznacza, że opinja tych przedstawicieli Ameryki będzie dla Francji nader cenną. W końcu premjer francuski oświadcza, że Francja uwzględni wszelkie propozycje, o ile nie będą się sprzeciwiały postanowieniom traktatu pokojowego.

Sojusz francusko-czeski gwarantować ma nowopowstałym państwom niepodległość

Paryż, 2. 1. (Pat.) „Ere-Nouvelle" pisze: Plan Jugosławji rozszerzenia sojuszu francusko-czeskiego na inne państwa Małej Ententy dozna życzliwego przyjęcia ze strony Francji która pochwala każdą akcję, mającą na celu utrwalenie porządku rzeczy, stworzonego traktatem w roku 1919, oraz utrzymanie porządku europejskiego. Nawiązując do krytycznego stanowiska Anglji w sprawie kredytów, udzielonych przez Francję Polsce, Rumunji i Jugosławji, dziennik przypomina, że pożyczki te mają na celu danie możności wspomnianym państwom zmuszenia innych państw do poszanowania ich niepodległości oraz skutecznego domagania się poszanowania dla traktatu z roku 1919.

Nowo wybrany parlament grecki żądać będzie usunięcia dynastji Glücksburgów.

Wiedeń, 2. 1. (Pat.) „Neue Freie Presse" donosi z Aten: Na wspólnej naradzie stronnictw republikańskich oraz republikanów zwolenników Venizelosa powzięto uchwałę w tym kierunku, aby na pierwszem posiedzeniu nowo wybranego parlamentu postawiono wniosek o usunięcie dynastji Glücksburgów. Zdaje się, że republikanie będą rozporządzali znaczną większością głosów.

Giełda pieniężna
z dnia 3 stycznia

Złoty polski	975.000
Marka niemiecka	—
Dolary Stanów Zjedn.	6.490.000
Franki francuskie	324 500
Franki belgijskie	285.000
Franki szwajcarskie	1.112 000
Funt szterling ang.	27.550 000
Liry włoskie	273.000
Guldeny holenderskie	2.425.000
Korony szweckie	1.690.000
Korony duńskie	1.130.000
Korony norweskie	942.000
Korony czeskie	185.000

Projekt Ustawy prasowej.

Grudziądz, 3 stycznia.

Uchwałą Rady Ministrów z dnia 2. 10. 23 r. przyjęty został projekt Ustawy prasowej, który przedłożony być ma Sejmowi. Projekt ten zmierza do ujednostajnienia na terenie Rzeczypospolitej polskiej prawa prasowego. Zapowiada on w art. 78, że z chwilą weścia w życie Ustawy tracą moc obowiązującą przepisy byłych państw zaborczych.

Gdy projekt ustawy prasowej kwintescencją być ma myśli demokratycznej, to wystarczy przypomnieć sobie uwagę „Przeglądu Graf. i Pap." który o tym sławetnym projekcie mówi, że „rzeczą jest nie do wiary, że Rada Ministrów przedkłada Sejmowi sprawy, których nie jest absolutnie w stanie fachowo ująć; sfery rządowe nie mogą przywyknąć do porządku przez cały świat uznanego, aby ustawy względnie projekty ustaw wpierw przedstawić kołom zainteresowanych."

Wśród niezliczonych projektów, reskryptów, orędzi, memorjałów, ustaw, elaboratów itd. itd., któremi uszczęśliwiono nas od zielonego stołu w wolnej, niepodległej i demokratycznej Polsce zasługuje projekt Ustawy prasowej za wymienienie na pierwszem miejscu. Może ona tak samo pochodzić z kancelarji jakiegoś Metternicha lub jakiejś ochrany rosyjskiej, jak współzawodniczyć może z orędziami gabinetowemi pruskiemi z najczarniejszej pruskiej reakcji. W 11 rozdziałach i 80 artykułach reglementuje projekt ustawy prasowej — wolność prasy i wydawnictw i powiedzmy otwarcie, prowadzi ją ad absurdum.

Oto np. art. 9 wyśmienitego projektu opiewa, że

> Zakład graficzny powinien posiadać księgę zamówień, dotyczącą zamówień wykonywanych prac poświadczoną przez władzę administracyjną I instancji.
>
> W księdze tej powinny być odnotowywane wszystkie zamówienia o wykonywanych drukach podlegających, zgodnie z art. 1 mocy ustawy niniejszej ze wskazaniem tytułu, osoby dającej zamówienie jej adresu oraz liczby tłoczonych egzemplarzy. Zapisy powyższe powinny być dokonane przed rozpoczęciem robót
>
> Urzednik delegowany przez władzę administracyjną ma prawo sprawdzać zgodność wykonywanych prac z zapisami w księdze zamówień.

Wyśmienite! Co? Dziwić się nam tylko wypada, że projekt z góry nie przewiduje kontrolera, jak w fabrykach monopolowych, a to zarazem kontrolera prasowego, który w redakcjach zaregistruje manuskrypty, artykuły, praworządność i prawomyślność korespondentów i notuje dzień i godzinę przestępstwa, oczywiście podlegającego akcyzie stemplowej...

Projekt Ustawy prasowej mówi bombastycznie na samym wstępie, że „prasa jest wolna". Wolność tę określają bliżej paragrafy 23—76, notabene omawiające tylko „niektóre przestępstwa treścią druku popełnione". „Niektóre te przestępstwa otwierają tak szerokie perspektywy dla „czujnego i dbałego o prestige władz cenzora", że przy jako takiej dobrej woli z jego strony i zajęciu się intensywnem prasą za pomocą odnośnych artykułów rozdziału dziesiątego pozostaje władzom możność zrobienia z Ustawy prasowej kagańca którym sparaliżować można, gdy nie uśmiercić każdą gazetę. —

Kary, kary i jeszcze raz kary dla redaktorów odpowiedzialnych i wydawców przeplatają ten elaborat „wolnościowy", będący wyrazem pojęć demokratycznych naszych ekspertów „prasowo-urzędniczych."

Oczywista, że w Ustawie projektowanej władza rezerwuje sobie przywilej nietykalności i nieomylności i że wobec jej sprostowań i zaprzeczeń nie dozwolone jest słowo krytyki i protestu, choćby te sprostowania były najbardziej nie dorzeczne.

„Czasopismo jest obowiązane do umieszczenia bezpłatnie **bez dokonywania zmian tekstu i jakichkolwiek uwag** wszelkich zakomunikowanych przez Urzędy Państwowe zaprzeczeń lub sprostowań wiadomości, umieszczonych w danem czasopiśmie. Sprostowanie lub zaprzeczenie powinno być umieszczone w najbliższym po otrzymaniu numerze na pierwszej stronie tekstu redakcyjnego na miejscu naczelnem. **Nie wolno obniżać powagi zaprzeczania lub sprostowania przez jakikolwiek niezwykły tytuł, układ lub dobór czcionek, lub wogóle jakim innym się przyjętym dla takich wypadków sposobem.**

Czasopisma są również obowiązane do nakazanego przez sąd ogłaszania wyroków sądowych bez dokonywania zmian tekstu i jakichkolwiek uwag".

Rozdziały 8, 9 10 i 11 zajmują się karami, które, o ile prawo wyższych nie przewiduje kar, przewidują więzienie od 6 tygodni aż do sześć miesięcy i grzywny od ½—20 miljonów marek i więcej. Oczywista, że karę płacić muszą wydawcy sami i przezornie mówi art 38, że

„winny wzywania zapomocą ogłoszeń w druku:

1) do składek na opłatę grzywień, kar pieniężnych, nawiązek lub kosztów postępowania karnego, orzeczonych przez sądy, władze administracyjne lub skarbowe, albo na wypadek takiego zasądzenia, o ile czyn nie stanowi przestępstwa cięższa kara zagrożonego;

2) do uczczenia skazanego, w szczególności przez składanie datków na cele z tem związane —

będzie karany pozbawieniem wolności do 6 miesięcy i grzywną do 20 000 000 mk. polskich lub jedną z tych kar.

Tym samym karom ulegnie również winny zaświadczenia w druku o złożeniu datków wymienionych w 1. p. i 2.

Równocześnie należy orzec konfiskatę wpłaconych datków".

Projektem Ustawy prasowej zajmie się Sejm, nasz ludowy, demokratyczny Sejm w którym zasiadają i reprezentanci wydawnictw i dziennikarstwa prawnicy jako też polityce szczerze demokratycznzi. Przypuszczać nie można, że Sejm ten nie obeirzy sobie projektu, opracowanego znać przez ludzi, „którzy nie są w stanie odnośnej materji fachowo ująć". a zalatującego metternichczyzną, reakcją i brakiem wszelkich koncesji dla ducha czasu. Prawo to prasowe wydaje się nam ekstraktem wszelkich zaniechanych zresztą częściowo kagańcowych przepisów przedwojennych państw zaborczych i tak jak przedstawia się nam w projekcie wydaje się ono niczem innem jak strachem przed prasą i kneblowaniem jej ust.

Prasę wolną rozumie szeroki polski demokratyczny ogół jako orędownika zdrowej rzeczowej i orzeźwiającej dusznią atmosferą zapleśniałej naszej administracji urzędniczej krytyki.

Nie daj Boże, że projekt ten stanie się prawem, bo wtedy z czasopism niezależnych i dbałych o dobro państwa staną się monitorki, które niczem nie będą mogły być innem, jak narzędziami cenzorów i orędownikami wszelkiego bałaganu, wyrażającego się w sprostowaniach, zaprzeczeniach i podobnych elaboratach przekonanej o swej wyższości i nieomylności kasty urzędniczej.

Polska nie przystąpi do Małej Ententy.

Grudziadz, 3 stycznia.

Wobec pojawienia się tu i owdzie w prasie polskiej licznych pogłosek, obiegających prasę europejską w związku ze styczniową konferencją Małej Ententy w Belgradzie, przedstawiciel Agencji Wschodniej uzyskał następujące wyjaśnienie od osobistości blisko stojącej ministerstwa spraw zagranicznych:

„Wdzięcznym tematem dla poszukującej senzacji prasy europejskiej jest w obecnej chwili sprawa organizacji Europy środkowej. Szerokie pole do fantazji daje zapowiedź konferencji Małej Ententy w Belgradzie w związku z zawartym już prawie układzie francusko-czechosłowackim, a w dalszej perspektywie w związku z wszystkimi konsekwencjami przewrotu parlamentarnego w Anglji. Na tym gruncie powstają tysiące pogłosk. a w każdej prawie jest mowa o Polsce. Jednego dnia czytamy, że z Belgradu wyjdzie Mała Ententa znacznie rozszerzona i wzmocniona przez wciągnięcie do niej Polski, drugiego że się Mała Ententa rozpada.

Traktat z Czechosłowacją ma zapewnić Francji pospołu z Polską czynną obronę przeciw Niemcom. to znowu postawić ma Polskę w izolacji, poza obrębem francusko-czeskiego przymierza. Na Bałkanach ma nastąpić przegrupowanie z powodu tworzenia się nowych bloków: Polska Rumunia, Estonja i Łotwa z jednej strony, Włochy, Bułgarja. Albanja i Turcja z drugiej itd. itd. Tym fantasmagorjum trzeba przeciwstawić rzeczywistość. Polska gotowa jest i nadal do współpracy na terenie międzynarodowym z Małą Ententą, zapoczątkowanej tak pomyślnie w Genui i Genewie.

Ale obecnie o formalnem przystąpieniu do Małej Ententy nie ma mowy. Nie jest to sprawa realna ani aktualna. Żadna inicjatywa pod tym względem nie nastąpiła ani ze strony Polski, ani ze strony Małej Ententy. Opartemu o mocną podstawę przymierzu Polski z Francją nie grozi bynajmniej projektowana umowa polityczna czesko-francuska. Jest ona bowiem znana dobrze naszemu rządowi logiczną konsekwencją polityki pokojowej Francji w Europie [illegible]".

Nowa ustawa o pełnomocnictwach dla Prezydenta Rzplitej.

(Od własnego korespondenta).

Warszawa, 2 stycznia.

W dniu dzisiejszym wniósł rząd do Sejmu **zmieniony i uzgodniony** na konferencji z prawnikami projekt ustawy o naprawie skarbu państwa Projekt ów brzmi:

Art. I. Dla naprawy skarbu państwa i przeprowadzenia reformy walutowej postanawia się, co następuje:

1) Przyspieszenie terminów płatności dla uproszczenia postępowania w dziedzinie niektórych podatków i opłat państwowych. — 2) Wprowadzenie zmian stawek celnych stosownie do konjunktur gospodarczych. — 3) Zastosowanie niezbędnych dla uniknięcia deficytu budżetowego oszczędności w gospodarce państwowej drogą zmian w granicach Konstytucją określonych, organizację zakresu działania i postępowania władz i urzędów administracyjnych, wzgl. zniesienie tych władz i urzędów, z wyjątkiem jednak ministerstw — 4) Przekazywanie samorządom niektórych zadań i czynności, sprawowanych dotąd przez organa państwowe, zapewnienie samorządom odpowiednich własnych źródeł dochodów, wprowadzenie do gospodarki samorządowej zasady oszczędności oraz zasady pokrywania wydatków na zwyczajnych z wpływów nadzwyczajnych drogą ujęcia skarbowości samorządowej w ścisłe przepisy budżetowe i rachunkowe. — 5) Zaciągnięcie do wysokości 500 miljonów franków złotych pożyczek państwowych, którym mogą być nadane specjalne uprawnienia i gwarancje, nie połączone jednak z wydzierżawieniem monopoli i kolei państwowych. 6 Sprzedaż państwowych przedsiębiorstw przemysłowo-handlowych z wyjątkiem odbenzyniarni i salin do wysokości 100 miljonów franków zł. 7) Dokonanie zmian w statutach instytucji kredytu długoterminowego, jak również zmian ustaw i stosunków instytucji finansowych państwowych, instytucji przez państwo dotowanych oraz tych, w których państwo posiada udział, tudzież ich organizację, względnie łączenie (fuzję). — 8) Ustalenie i wprowadzenie nowego systemu pieniężnego, opartego na monometaliźmie złotym, a w szczególności ustanowienie polskiej jednostki monetarnej oraz określenie i wypuszczenie środków płatniczych, mających moc zwalniania od zobowiązań. — 9) Przejście na nową walutę przez ustalenie relacji marki polskiej do przyszłej jednostki monetarnej oraz warunków likwidacji PKKP. 10) Przerachowanie na nową walutę zobowiązań publicznych i prywatno-prawnych oraz ustalenie sposobów i terminów ich spłaty. — 11) Powołanie do życia Banku emisyjnego na mocy specjalnego statutu, udzielenie mu uprawnień do emisji biletów bankowych i nadanie dokumentom tego banku charakteru aktów publicznych (tytułów egzekucyjnych) oraz przekazanie mu w drodze aljenacji majątku państwowego, znajdującego się w posiadaniu P.K.K.P., jak również majątku Skarbu Narodowego, oraz zawarcie z Bankiem Emisyjnym umowy, ustalającej jego stosunek do skarbu państwa. — 12) Konwersję i konsolidację pożyczek i zobowiązań państwowych.

Art. II. Wykonanie postanowień art. I. będzie dokonane w ciągu 1924 r. drogą rozporządzeń Prezydenta Rzplitej, wydawanych na podstawie uchwał Rady Ministrów.

Art. III Ustawa niniejsza obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej.

Art. IV Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Ustawa skarbowa na sejmowej komisji budżetowej.

Pan Grabski przemawia. — Przewidziana sprzedaż objektów państwowych. — Kiedy powstanie bank emisyjny? — Stanowisko stronnictw do nowej ustawy.

Na dzisiejszem posiedzeniu sejmowej komisji skarbowej pos. Kwiatkowski (Chrześc. Dem.) referował projekt ustawy o pełnomocnictwach. Rząd w porozumieniu z referentem przerobił swój pierwotny projekt i przedstawia go jako projekt ustawy o naprawie skarbu państwa i reformie walutowej.

Po referencie zabrał głos p. minister skarbu Grabski. Przedstawił on na wstępie obecną sytuację finansową, z której wynika, że w grudniu zadłużenie skarbu państwa w P. K. K. P. w okresie czasu od 30 listopada do 20 grudnia 1923 r. wzrosło blisko o 20 bilionów. Obieg banknotów zwiększył się w tym czasie o 29 biljonów. wobec tego zadłużenie skarbu państwa wzrosło w P. K. K. P. do 63 biljonów. a obieg banknotów do 82 biljonów. Zadłużenie skarbu państwa byłoby jeszcze większe gdyby nie to, że dla celów budżetowych zużyto znaczną część zaliczek i wpływów na poczet podatku majątkowego.

Odnośnie do budżetu na rok 1924 p. premier Grabski przewiduje, że stojąc w zasadzie na stanowisku budżetu zrównoważonego, trzeba będzie jednak zarówno pozycje wydatków, jak i pozycje dochodów ponad preliminowane sumy znacznie powiększyć.

W rubryce wydatków wchodzą w szczególności znaczniejsze podwyżki, jak płace urzędników o 100 miljonów złotych, kapitał obrotowy kolei o 50 miljonów złotych tudzież znaczniejsze kwoty na potrzeby wojskowe i oświatowe. Zwiększenie wydatków znajduje jednak pokrycie w proponowanych przez p. ministra zmianach w pobieraniu zarządzonych podatków, a przedewszystkiem w zwiększeniu wpływów z podatku majątkowego za rok 1924 tak, aby zamiast preliminowanych przez b. ministra skarbu p. Kucharskiego 170 miljonów franków złotych w gotowce wpłynęła cała suma, należna według ustawy o podatku majątkowym, t. j. 333 miljonów fran. złotych w gotówce (nie obligacjach), a zatem nadwyżka wynosiłaby 163 miljony franków złotych.

Dalej p. minister przewiduje ewentualną sprzedaż objektów państwowych. Przewiduje się także pewne wpływy z pożyczek wewnętrznych, ewentualnie z obligacji kolejowych. których wpływ ma być szacowany na 180 miljonów franków złotych w 1924 r.

Jakkolwiek nasza sytuacja budżetowa jest bardzo krytyczna, to jednak p. minister ma nadzieję, że przy zastosowaniu tych zarządzeń podatkowych i innych środków, przewidzianych w projekcie ustawy o naprawie skarbu, budżet na rok 1924 uda mu się zrównoważyć w ciągu lutego.

W kwestji Banku Emisyjnego i nowej waluty stoi minister na stanowisku jaknajszybszego uruchomienia tego banku, notabene o ile ustosunkowanie się wydatków i wpływów państwowych — o czem wyżej — zagwarantuje zrównoważenie budżetu nie tylko na jakiś przejściowy krótki okres, lecz na okres dłuższy. W kwestji Banku Emisyjnego stoi p. minister na stanowisku banku prywatnego przy udziale jednak niewielkim skarbu państwa i przy zatrzymaniu pewnych wpływów państwa na ustanowienie organów zarządu banku. Ze swego projektu ustawy starał się p. minister wyeliminować wszystko co w opinji publicznej i opinji Sejmu nie ma jeszcze ustalonego charakteru i mogłoby być powodem kontrowersji. P. minister nie uważa jednak postanowień 12-tu punktów art I. za niezmienne, owszem gotów jest zgodzić się na wszelkie zmiany, które celu ustawy nie wypaczą i rządowi dać mogą ściślejsze dyrektywy i dokładniejsze wskazówki.

Po przerwie przystąpiono do dyskusji ogólnej, w której głos zabierało 18 mowców. Przedstawiciele wszystkich stronnictw polskich wypowiedzieli się w zasadzie za przedłożeniem rządowem, natomiast p. Frostig (kl. żyd.) oświadczył się przeciw ustawie, podając wątpliwości natury konstytucyjnej. P. Wasynczuk (kl. ukr.) wypowiedział się przeciwko ustawie ze względów politycznych. P. Thugutt (Wyzw.) proponuje czas trwania pełnomocnictw, określonych w projekcie ustawy na jeden rok ograniczyć do 6 miesięcy. Wywody p. Thugutta poparli pp. Diamand (P. S.), Chądzyński (NPR.) i Byrka (Piast) który proponował skrócić termin obowiązujący ustawę do trzech miesięcy. P. Byrka wskazał na to, że w ustawie pominięto kwestję nowych podatków jak n. p. zarobkowych. W dalszym ciągu dyskusji poruszono kwestję powołania do życia z łona Sejmu pewnego organu bądź to uchwalającego bądź doradczego. Przeważyła opinja, że powołanie do życia organu uchwalającego byłoby sprzeczne z konstytucją, podczas gdy ciało doradcze nie uchyliłoby odpowiedzialności rządu i nie byłoby z konstytucją. Jutro o godz. 19·45 rozpocznie komisja dalsze obrady. Przed rozpoczęciem dyskusji szczegółowej zabrać ma głos p. minister skarbu Grabski.

Warszawa, 2. 1. (Pat.) Dnia 8 bm. odbędzie się w Ministerstwie Kolei Żel konferencja prezesów wszystkich dyrekcji kolejowych pod przewodnictwem p. ministra kolei żel. inż. Tyszki. Przedmiotem obrad będzie sprawa dostosowania gospodarki finansowej poszczególnych dyrekcji kolejowych do planu sanacji finansów państwa oraz sprawa ustalenia wysokości funduszu obrotowego i zasobowego każdej dyrekcji we frankach złotych.

*

Paryż, 2. 1. (Pat.) „Matin" donosi z Londynu, że przybył tam dyrektor reichsbanku i odbył konferencję z miejscowymi finansistami.

Tokio, 2. 1. (Pat.) Misji utworzenia nowego gabinetu podjął się hr. Kiyoura, prezydent rady koronnej, liczący lat 74.

*

Berlin, 2. 1. (Pat.) Radca poselstwa sowieckiego w Berlinie Brodowski udaje się do Moskwy dla omówienia szeregu spraw związanych z pracami rosyjsko-niemieckiej komisji, mającej za zadanie opracować traktat handlowy.

Paryż, 1. 1. (Pat.) Charge d'affaires niemiecki von Hoesch w imieniu rządu Rzeszy złożył kondolencje rządowi francuskiemu z powodu katastrofy statku sterowego „Dixmuide."

Telegramy.

Zakończenie obrad kongresu P. P. S.

Kraków, 2. 1. (PAT). Kongres PPS, obradujący tu przez kilka dni ostatnich, zakończył się w dniu wczorajszym. W ostatnim dniu przyjęto wnioski w sprawie samorządów, stosunku do mniejszości narodowych, organizacyj spółdzielczych i związków zawodowych. Dalej uchwalono protest przeciwko prześladowaniu PPS. w Rosji bolszewickiej, a wreszcie wybrano władze partyjne: radę naczelną i centralny komitet wykonawczy. Przewodniczącym rady naczelnej został wybrany pos. Daszyński, zastępcami pos. Diamand i pos. Żuławski. Centralny komitet wykonawczy składa się z 15 osób.

Jugosławja zaniepokojona powrotem ks. Cyryla do Sofji.

Żądania meksykańskich generałów powstańczych.

Berlin, 2. 1. (Pat.) Według doniesień z Nowego Jorku, generałowie wojsk powstańczych w Meksyku, Maicotte, Sanches i Estrada oświadczyli w orędziu do narodu meksykańskiego, iż są gotowi złożyć broń, jeżeli prezydent Obregon ustąpi z urzędu, izba i senat zostaną rozwiązane, a rządy prowizoryczne obejmą wymienieni trzej generałowie.

Dyrektorjat Kłajpedy podaje się do dymisji.

Kowno, 2. 1. (Pat.) „Echo Kowieńskie“ donosi, że dyrektorjat kłajpedzki z wyjątkiem dyrektora naczelnego podał się do dymisji. Powodem dymisji ma być dokonana przez sejm litewski redukcja budżetu obszaru kłajpedzkiego z 17 na 4 miljony litów.

Wybory do senatu francuskiego.

Paryż, 2. 1. (PAT). W najbliższy poniedziałek odbędą się we Francji wybory do senatu, obejmujące połowę mandatów. Z 36 departamentów ma być wybranych 116 senatorów. Z ustępujących senatorów 55 należy do stronnictwa radykalnego, noszącego nazwę demokratycznej lewicy, 34 do republikanów lewicowych, 15 do umiarkowanych republikanów i 12 do konserwatystów.

O rozwój i przyszłość rzemiosła polskiego

Sprawą, którą się najmniej porusza na łamach pisma jest sprawa rzemiosła polskiego, mimo, iż jest to sprawa bardzo na czasie.

Do rozkwitu życia gospodarczego Polski potrzebny jest przemysł rękodzielniczy, któryby się rozwijał normalnie i zdołał odpowiedzieć ciążącemu nań zadaniu.

Nasz wykształcony ogół jeszcze za mało troszczy się o los rzemiosł polskich. Jedni pod wpływem uroku, jaki rzucał na nich przemysł graficzny dochodzili do wniosku, że zanik rzemiosł stanowi tylko kwestję czasu — inni znów, nie mogąc się pogodzić z tą obcością jaką znamionuje przemysł łódzki itp. — zwracali życzliwą myśl ku rzemiosłom, wychodząc często z założeń raczej uczuciowych, niż gospodarczych. I jeżeli z grona rzemieślników wysuwały się jednostki światlejsze, energiczniejsze i zabiegały o polepszenie warunków przetwórstwa rzemieślniczego, to znajdowały niejednokrotnie ze strony narodowych jednostek społeczeństwa poparcie swych usiłowań technicznych i gospodarczych, ale mało zajmowano się wyświetleniem, co w rzemiośle utrzymać, co udoskonalić, a z czem rozstać się należy....

Sprawa zreformowania rzemiosł w duchu lepszego przystosowania ich do nowych warunków technicznych i gospodarczych nigdzie, a tak samo i u nas nie może być uważaną za skończoną i zamkniętą.

Środkami, które prowadzą po części do celu, są: 1) dalsze kształcenie się na kursach mistrzowskich; 2) wprowadzenie do rzemiosł ulepszonej techniki przetwórczej, tj. maszyn odpowiednich i sposobów nowoczesnych; 3) zbiorowe wystawy wytwórstwa rzemieślniczego; 4) rozwój stowarzyszeń zarobkowych. Ze współdziałania tych czynników wyniknie niezależność i dobrobyt warstwy rzemieślniczej.

Wprawdzie tą drogą dojdziemy po części do zmiany gospodarstw rzemieślniczych na przemysłowe względnie drobnoprzemysłowe, ale taka ewolucja gospodarcza odbywa się wszędzie i ciągle — zakłady rzemieślnicze wyrastają z czasem na mniejsze fabryki lub przedsiębiorstwa, obracające znacznemi kapitałami.

Wypada jeszcze wspomnieć o zadaniach kooperacyjnych polskiego rzemiosła. Wiadomo, że współdzielczość okazała się pierwszorzędnym czynnikiem, potężnym narzędziem postępu gospodarczego, szczególnie dla narodu naszego, niezasobnego i stojącego na niższych jeszcze stopniach rozwoju ekonomicznego.

Jak wszelkie jednak narzędzie dokazuje współdzielczość cudów tylko w rękach tych, którzy jej umieją użyć.

A więc zrzeszenie się rzemieślników dla wspólnej produkcji i sprzedaży, wspólnego hurtownego zakupu potrzebnych surowców od największych do najmniejszych przedmiotów potrzebnych do wytwórstwa rzemieślnikowi, kooperatywa oszczędnościowa i kredytowa, wspólna hala maszyn do obróbki z każdej dziedziny rzemiosła, hurtownia maszyn i narzędzi pod równą odpowiedzialnością na równych udziałach.

W końcu uważam za niezbędny czynnik zorganizowanie w łonie związku stałego ciała porady prawnej i finansowej.

Kraj nasz przeżywa jedną z najtrudniejszych chwil. Wskutek ciągłego wzrostu drożyzny cierpi nietylko konsument, ale i rękodzielnik, mając do zwalczania liczne zapory uniemożliwiające prowadzenie warsztatu w kierunku rozwojowym.. Mylą się ci, którzy posądzają rzemieślnika o umyślne stwarzanie drożyzny, która niby sprzyja osiągnięciu znaczniejszych zarobków.. Okres obecny jest i dla rzemiosła najniebezpieczniejszy, z jednej strony bowiem wzrost kosztów prowadzenia warsztatu, z drugiej wzrost cen towarów do przeróbki wywołuje brak kapitału obrotowego a w ślad zatem ograniczenie kredytu.

Wiadomości bieżące.

Kalendarz: Piątek Tytusa bisk. Wschód słońca 8.13 zachód 3.56. Wschód księżyca 5.25 zachód 2.28.

Dodatki za studja wyższe urzędników nieetatowych.

Jak nam donoszą z Warszawy od 1-go stycznia urzędnicy nieetatowi, którzy mają ukończone studja wyższe będą pobierali **dodatek za studja narówni z urzędnikami etatowemi.**

Niezadowolenie wśród inwalidów.

Inwalidzi uskarżają się na znikomość zapomóg rządowych dotychczas wypłacanych wobec rzeczywistych potrzeb zwiększających się z każdym dniem przy wzrastającej wciąż drożyźnie. Na niezadowolenie i przygnębienie wśród inwalidów wpływa również redukcja w przedsiębiorstwach przemysłowych zarówno państwowych jak i prywatnych, co obok teoretycznie stosowanej ustawy, przewidującej zatrudnienie jednego inwalidy na 50-u robotników w fabrykach wywołuje nędzę wśród tych inwalidów, którzy zmuszeni są utrzymywać się li tylko z zapomóg rządowych.

Spóścizna po prezydencie Hardingu.

Spuściznę, pozostawioną przez zmarłego prezydenta Hardinga, oceniają na 700 do 800 000 dolarów, która wobec bezdzietności prezydenta przypada wyłącznie wdowie po nim. Pozatem p. Harding otrzymała uchwaloną niedawno dla wdów po prezydentach pensję dożywotnią w sumie 5 000 dolarów rocznie

Telefon w Warszawie luksusem.

Abonenci telefonów w Warszawie zostali zaskoczeni niezbyt miłą niespodzianką. Oto telefon od Nowego Roku ma kosztować 48 franków szwajcarskich kwartalnie czyli mniej więcej przeszło czterdzieści kilka miljonów jak na obecny kurs.

Posiadanie więc telefonu w prywatnym mieszkaniu stanie się luksusem, na który nie każdy będzie sobie mógł pozwolić. Skutkiem takiego wygórowanego pobierania opłat za telefon wielu już zrezygnowało z abonamentu telefonicznego i pozwracało Zarządowi Telefonów Warszawskich aparaty.

Podwyższenie ceny telefonów do wysokości tak potwornej jak to zaprojektowano czy postanowiono czyli z 3 600 000 mk. na czterdzieści kilka — bezwarunkowo będzie musiało sprowadzić wyrzeczenie się w wielu wypadkach korzystania z tego tak niezbędnego w życiu wielkich miast szybkiego środka porozumienia.

W zdarzeniu tym jest coś przerażającego, jest to zabijanie życia wielkiego miasta i cofanie się pod względem kulturalnym wstecz siedmiomilowemi krokami.

Muzeum morsko-przyradnicze w Pucku.

Jak się odbywa połów fok na wybrzeżu polskiem.

Puckie Muzeum morsko-przyrodnicze zorganiz. staraniem Pol. Tow. Krajoznawczego zyskało ostatniemi czasy szereg wartościowych i oryginalnych okazów flory morskiej, zebranych przez asystentkę profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego Roupperta, oraz ciekawy model pułapki na foki, których połów od początku listopada przez grudzień, a wogóle przez całą zimę od czasu do czasu na naszem wybrzeżu odbywa się.

Chwytanie fok jak i urządzenie pułapki jest bardzo proste. Składa się ona z dwóch części: sieci przewodowej oraz worka. Na sieć przewodową używa się zwykle gęstej sieci do łowienia tak zwanych „breitlingów“ (po kaszubsku „jadra“), w której oczka jako przynętę wkłada się złowione „breitlingi“. Sieć przewodowa rozpięta jest na dłuższym drążku, połączonym z pływakami, które znajdują się w czasie zastawienia pułapki na powierzchni wody. Drugą częścią pułapki jest wspomniany worek, do którego wyrobu używa się nadzwyczaj silnych nici konopianych gdyż zwykle foka dostawszy się do niego, rzuca się z całej siły, a ponieważ ciężar schwytanego zwierzęcia wynosi często od 3—8 centnarów, dlatego też worek musi być bardzo mocny. Zwierzę po pewnym czasie ginie z powodu braku powietrza.

Pokazujące się na morzu foki mogą rybacy tylko wtenczas do zastawionych sideł chwytać, kiedy mało jest w morzu ulubionych przez te stworzenia „breitlingów“; skoro ich jest więcej, foki nie wchodzą za przynętą do pułapek, ponieważ dosyć mają pokarmu. Innego sposobu łowienia fok, jak opisany, rybacy na naszem wybrzeżu nie znają, chyba że czasami uda im się łażące po brzegu zabić kijem lub tak zwaną „piką“ (rodzaj ostro okutego drążka).

Chwyta się foki przeważnie dla tranu, futra, następnie dla tego że są największymi szkodnikami ryb. W ostatnich latach gdzieniegdzie na wybrzeżu pokazywały się foki, których też kilkanaście sztuk złowiono, lecz za to w latach wojny było ich bardzo dużo i tak jednemu rybakowi z Helu udało się schwycić w roku 1916 — 15 sztuk zaś w roku 1917 — 12 sztuk.

Wychodźtwo polskie do Belgji.

Ogólna ilość emigrantów polskich w Belgji wynosi około 5 000 osób.

Są to przeważnie robotnicy fabryczni i górnicy, którzy nie znalazłszy pracy we Francji lub w południowych Niemczech wyjeżdżają do Belgji.

Ponadto w Belgji znajduje się pewna ilość żydów galicyjskich, zajmujących się szlifowaniem djamentów.

Zniżki kolejowe dla urzędników państwowych pozostaną.

Zniżki kolejowe dla urzędników państwowych, które miały być zniesione w związku z nowem uposażeniem urzędników, będą prawdopodobnie utrzymane w mocy w r. 1924 i to w tej samej rozciągłości.

Wzrost kosztów utrzymania w grudniu wynosi 171,36%.

Warszawa, 2. 1. (Pat.) Komisja do badania wzrostu kosztów utrzymania na posiedzeniu w dniu 2 stycznia br. ustaliła że wzrost kosztów utrzymania w Warszawie w okresie od 16 grudnia do 31 grudnia 1923 roku włącznie w porównaniu z okresem od 1 grudnia do 15 grudnia 1923 r. wynosi 62,6 proc, w miesiącu zaś grudniu w porównaniu z m. listopadem wynosi **171,36 proc.**

Oddanie radjostacji warszawskiej do użytku publicznego.

Oddanie radjostacji warszawskiej do użytku publicznego.

Warszawa, 2. 1. (Pat.) Z dniem wczorajszym warszawska radjostacja została oddana do użytku publicznego. Depesze przyjmują wszystkie urzędy telegraficzne. Dopuszczalne są następujące depesze: zwyczajne, pilne, prasowe, państwowe i częściowo pilne.

(†) Pogrzeb ś. p. Generała Władysława Chełkowskiego odbędzie się w sobotę 5 stycznia o godz. 11-tej ze szpitala rejonowego przy ul. Lipowej.

—** **Teatr Miejski.** Dziś we czwartek przedstawienie zniżkowe wspaniałej sztuki B. Gorczyńskiego pt. „Konstytucja“. Sztuka ta dzięki świetnej grze artystów coraz większy zyskuje sukces.

W piątek przedstawienia niema.

W sobotę poraz pierwszy na naszej scenie świetna farsa Hennequina pt. „Dzwonek alarmowy“. Dyrekcja dodaje starań aby farsie tej dać szatę pierwszorzędną. Wspaniały, szampański humor, oraz świetnie nakreślone typy jak i wytworność w tualetach — to zalety przemiłej farsy.

Do sztuki tej przygotowują pracownie dekoracyjne nowe wspaniałe dekoracje. Reżyserja spoczywa w rękach p. Lenka.

REPERTUAR.

Czwartek 3. 1. wiecz. o godz. 8 przedstawienie zniżkowe „Konstytucja“. Sztuka w 4 aktach B. Gorczyńskiego. Zniżki ważne.
Piątek 4 1. **przedstawienia niema.**
Sobota 5. 1. wiecz. o godz. 8 **premjera „Dzwonek alarmowy“** Farsa w 3 aktach Hennequina i Coulens'a.
Niedziela 6. 1. wiecz. o godz. 8 **„Dzwonek alarmowy“.**

W przygotowaniu „Nitouche“ operetka z francuskiego.

Sprzedaż biletów w domu towarowym p. Korzeniewskiego.

—** **Pogoda.** Po kilku szarych dniach wyjrzało dziś nareszcie słońce, rzucając srebrne blaski na nagromadzone masy śniegu.

Nie jest wykluczonem, że w najbliższych dniach nastąpić może odwilż, co połączone jest ewent. nawet z wylewem Wisły.

—** **Waloryzacja opłat pocztowych** dotąd nie nastąpiła jeszcze, jak nam komunikują z Urzędu Pocztowego w Grudziądzu.

Na razie obowiązują jeszcze dotychczasowe opłaty pocztowe, aż do chwili nadejścia odpowiednich rozporządzeń, co ogłosimy w swoim czasie.

—** **Wzrost drożyzny w miesiącu grudniu.** Komisja statystyczna przy województwie w Poznaniu orzekła, że wzrost drożyzny w drugiej połowie miesiąca grudnia wyniósł **62 09 procent.** Wskaźnik drożyźniany na cały miesiąc grudzień według orzeczenia komisji statystycznej wzrósł o **175 55 procent.**

—** **Z kroniki żałobnej.** W szpitalu rejonowym (ul. Lipowa 57) zmarł onegdaj generał brygady ś. p. Władysław Chełkowski.

Zmarły generał służył w armji zaborczej rosyjskiej a po ustąpieniu okupantów niemieckich rozpoczął służbę w wojsku polskiem.

—** **Posiedzenie Towarzystwa Kupców Samodzielnych** w Grudziądzu odbyło się wczoraj dnia 3 bm. pod przewodnictwem prezesa p. T. Marchlewskiego, który zagajając posiedzenie, złożył zebranym życzenia noworoczne.

Z kolei prezes p. Marchlewski zdał obszerne sprawozdanie z konferencji odbytych z ministrem sprawiedliwości, p. komisarzem Bajdą i innymi w sprawie zreformowania ustawy o walce z lichwą. Wprawdzie ustawa ta w związku z wprowadzeniem miernika stałego w życie, staje się dzisiaj nieaktualną, jednakże zrewidowanie jej z tego względu jest konieczne, aby wykazać, że w wielu wypadkach kupiectwu przypisywano na zasadzie tej ustawy winę, która nie została popełniona.

Poseł p. Krzywiński wygłosił obszerny referat o celach Banku Związku Towarzystw Kupieckich na Pomorzu, którego otwarcie ma nastąpić w lutym br.

Kierownik Związku p. M. Pacoszyński przedstawił główny zarys podatku majątkowego.

Nad wygłoszonemi referatami wywiązała się obszerna

O silną flotę powietrzną w Polsce.

Propaganda „Ligi Obrony Powietrznej Państwa" w całym kraju.

Grudziądz. 3 stycznia.

Położenie Polski, otoczonej przez nieżyczliwych sąsiadów, zmusza państwo i naród do zabezpieczenia na wypadek wojny wszelkich potrzebnych środków obronnych.

Środkami przyszłych walk będą głównie samoloty balony sterowe i gazy. Wojna będzie przeważnie napowietrzna i chemiczna.

Chcąc zabezpieczyć byt swój, naród polski musi znaleźć siły i fundusze po temu aby stworzyć przedewszystkiem wielkie własne lotnictwo.

W zrozumieniu tego najważniejszego zagadnienia obrony krajowej utworzyła się „Liga Obrony Powietrznej Państwa" pod protektoratem pana Prezydenta Rzeczypospolitej.

We wszystkich Województwach i większych miastach tworzą się koła Ligi, które znów obejmują mniejsze gminy urzędy stowarzyszenia, korporacje itp.

Krwawa walka o kościół.

Sekta Marjawitów siłą odbiera kościół. — Zwolennicy Kościoła Narodowego w opałach. — 9 policjantów rannych.

W Zgierzu (b. Kongresówka) od roku walczą z sobą dwa obozy, przedstawicieli dwóch wyznań, o kościół.

Na czele jednego obozu t zw. „Pongowczyków" stoi ks. Pongowski, inicjator kościoła narodowego w Polsce.

Drugą grupą dowodzi marjawita ks. Gromulski, stąd ich nazwa „Gromulczycy."

Niedawnym orzeczeniem Sądu Okr. w Łodzi tytuł własności kościoła uzyskał ks. Pongowski. Kościół tem pomimo tego orzeczenia przechodził z rąk do rąk aż wreszcie w momencie krytycznym zawładnęli nim marjawici, należycie uzbroili się w łomy, siekiery, drągi, kamienie i cegły, oszańcowali się, tworząc wewnątrz kościoła barykady.

Pongowczycy widząc przegraną, zaczęli bić w dzwony na alarm i jednocześnie zawiadomili policję o zajściu. Przybyłym oddziałom policji odpowiedziały głosy z zamkniętego kościoła, że go nie opuszczą, zaś równocześnie na dziedzińcu zaczęły gromadzić się tłumy przybierając groźną postawę.

Zawiadomiony o tem kmdt. policji pow. kom. Ryszkowski porozumiał się z władzami i Urzędem Prokuratorskim i otrzymał polecenie opróżnienia i zapieczętowania spornego kościoła. Osobiście też udał się do Zgierza z oddziałem policji i w imię prawa, zachowując wszelkie formalności, zażądał opuszczenia kościoła. Gdy to nie pomogło, otworzono drzwi przy pomocy ślusarzy i stolarzy w tym celu sprowadzonych.

Równocześnie z za ustawionych barykad posypał się grad kamieni wymierzonych przeciw policji. Kmdt. Ryszkowski, stojąc najbliżej wyjścia został uderzony tępem narzędziem w rękę, otrzymując poważną ranę tłuczona.

Kilku policjantów wskutek poważnych ran upadło na ziemię, bez przytomności.

Policji udało się zająć kościół bez użycia broni palnej. —

Aresztowanych w liczbie 64 transportowano do więzienia w Łodzi.

Po drodze usiłowali odbić swych towarzyszy pozostali w domach wyznawcy Kozłowskiej. Znów posypały się kamienie z okien domów, raniąc tym razem dwa konie.

Rannych jest 9 policjantów, kmdt. policji pow. kom. Ryszkowski i zastępca kmdt. podkomisarz Korniński

dyskusja, w której głos zabierali pp. Marchlewski Krzywiński, dyr. Kwaśniewski, Hanczewski, dyr. Fröhlich, Klimek i inni.

—****Kradzieże.** W nocy na 30 grudnia nieznani dotąd złodzieje włamali się do fabryki cygar Adama Isbet i skradli około 7 000 cygar w pudełkach po 50 sztuk. — Panu Fr. Bojanowskiemu skradziono przez włamanie ze składu przy ul. Koszarowej kilkadziesiąt butelek różnych wódek, wartości 80 miljonów marek. — Z mieszkania p. Fr. Kretera przy ul. Toruńskiej 30 skradziono większą ilość bielizny i kostjum, wszystko wartości pół miljarda marek.

—** **Aresztowania.** Za kradzież aresztowano onegdaj Bron. Resmera, cieślę i Martę Tobolewską biuralistkę z Grudziądza.

—** **Do odebrania w biurze Pow. Policji Państwowej w Świeciu** 7 firanek używanych i 4 obrusy kolorowe zaś Pow. Pol. Państwowa w Gniewie przechowuje znalezione ubranie z książeczką do nabożeństwa w kieszeni, skrojone na 14 do 15 letniego chłopca.

—** **Żłóbek pomorski w Toruniu.** Z Wojew. Pomorskiego w Toruniu otrzymujemy następujący komunikat: „Odnośnie podanych przez jedno z pism pomorskich wiadomości o mających panować niezdrowych stosunkach w Żłóbku Pomorskim w Toruniu, stojącym pod zarządem Pomorskiego Towarzystwa Opieki nad Dziećmi — podaję do wiadomości, że w związku z perjodyczną perlustracją Magistratu m. Torunia oraz zakładów i urządzeń społecznych podlegających zakresowi działalności tegoż Magistratu, przeprowadzono ostatnio przez organa Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w normalnem wykonywaniu przysługującego mi prawa nadzoru administr., wydelegowałem — uprzednio i niezależnie od obiegających prasę pogłosek — specjalną komisję lustracyjną celem zbadania warunków, w jakich znajdują się dzieci umieszczone w Żłóbku Pomorskim. Na podstawie przedłożonych mi wyników lustracji przez wspomnianą komisję, wydałem bezzwłocznie celowe zarządzenia zabezpieczające niemowlętom ochronę ich praw cywilnych i umożliwiające korzystanie przez nich z pełni praw publicznej opieki społecznej."

—** **Na odbudowę Teatru** w miejsce życzeń noworocznych p. inż. Kunert złożył 500 000 mk

Z całej Polski.

—** **TORUŃ. (Przyjazd atamana Machny).** W sobotę, dnia 29 grudnia w godzinach rannych przybył pociągiem z Warszawy do Torunia ataman Machno Fiedor wraz ze swym szefem sztabu Chmarą i cywilną żoną Kuźmienką. Całe towarzystwo zamieszkało na razie w Hotelu Mazowieckim przy ul. św. Katarzyny. Ataman Machno, przedstawia typ wschodniego watażki kozackiego o bujnych, czarnych do góry zaczesanych włosach. Ataman z lekka utyka na nogę. Adjutant atamana — Domaszenko, udał się równocześnie do Bydgoszczy, gdzie władze polskie wyznaczyły mu miejsce zamieszkania.

*

—** **GDAŃSK. (Nieszczęśliwy wypadek w porcie.)** Statek „Norvo", wjeżdżając do portu i chcąc wyminąć łódź, najechał na trzy promy naładowane cukrem i silnie je uszkodził. Antonina Czara, trzymając na ręku dwuletnie dziecko, chcąc się ratować, wyskoczyła z łodzi, lecz w tym momencie została silnie uderzoną w bok i spadła pomiędzy dwa promy, ponosząc wraz z dzieckiem śmierć na miejscu.

—** **WARSZAWA. (Samobójstwo matki na grobie córki).** Onegdaj na cmentarzu powązkowskim zauważono leżącą na grobie i jęczącą jakąś staruszkę obok której leżała pusta buteleczka po esencji octowej. Sędziwą desperatkę przeniesiono do kancelarji dozoru cmentarza gdzie stwierdzono, że jest to 64-letnia Teodora Kuleszowa. Po chwilowem odzyskaniu przytomności staruszka rzekła: „Córka moja umarła i ja też nie mogę żyć!" Pogotowie przewiozło Kuleszową w stanie ciężkim do szpitala, gdzie wkrótce zmarła.

(Nieomal katastrofa kolejowa.) Z powodu silnych mrozów pękła na torze kolejowym szyna koło stacji Połomin Budnik, kontrolujący właśnie tor, zobaczywszy to, pobiegł czemprędzej naprzód na jakie 250 metrów i zapomocą sygnałów wstrzymał pociąg akuratnie nadjeżdżający. Pasażerowie z wdzięczności dla sumiennego budnika zebrali 180 miljonów.

—** **KRAKÓW. (Zmiany w „Nowej Reformie".)** „Nowa Reforma" przeszła na własność redaktora Marjana Dąbrowskiego, posła do Sejmu

Z całego świata

—* **Wylew Sekwany.** Poziom Sekwany na Przedmieściach Paryża stale się podnosi. Mieszkańcy wielu domów opuszczają swoje siedziby.

—* **Powrót cara do Bułgarji.** Wielką sensację wzbudziła wiadomość, że książę bułgarski, Cyryl powrócił do kraju. W Belgradzie sądzą, że w najbliższych dniach i ex-car Ferdynand powróci do Bułgarji. Rada ministrów na tajnem posiedzeniu omawiała tę kwestję.

—* **Mowa do narodu radjotelefonem.** Wedle dzienników Poincare, posiłkując się radjotelefonem, wygłosił w niedzielę przemówienie do narodu angielskiego.

—* **Złote monety — darem świątecznym.** Z banków amerykańskich wycofano przed świętami za 20 miljonów dolarów monet złotych które zostały przeznaczone na podarunki świąteczne dla młodych Amerykan.

—* **Lawiny wyrządziły wielkie szkody w lasach.** Linja kolejowa Gotharda była przez krótki czas przerwana. W Zuos koło Engadin zginęło skutkiem lawy 2 turystów.

—* **Wspaniały dar.** Mieszkanka Nowego Jorku, p. Mary Couts Burnett ofiarowała uniwersytetowi chrześcijańskiemu w Fort Wort posiadłość swą wartości 75 miljonów dolarów oraz 3 miljony dolarów w gotówce.

—* **Pożar szpitala warjatów.** Pożar zniszczył państwowy szpital dla obłąkanych w Michigan. W zgliszczach znaleziono 17 trupów. Liczba ofiar jest prawdopodobnie znacznie większa.

× **Pierwszy radjominister.** Olbrzymi rozwój radiotelegrafu i radiotelefonu zmusił rząd kanadyjski do utworzenia nowej teki ministra radjo-komunikacji.

Pierwszym ministrem tego oddziału mianowano p. Ernesta Lapointe. Niebawem zapewne pójdą za tym przykładem i inne państwa.

× **Amatorowie cygar.** W tych dniach sprzedano w Londynie, w znanej sali licytacyjnej Christiego, zbiór cygar, w liczbie 14 500 szt., który pozostał po zmarłym i w roku ubiegłym wydawcy „Timesa", lordzie Northcliffe.

Zbiór ten był jednym z najsłynniejszych w Anglji. Dwa inne również znane, posiadają: lord Lonsdale i lord Birkenhead.

Cygara lorda Northcliffe'a osiągnęły ceny wysokie. Płacono za nie do pół dolara za sztukę a niektóre osiągnęły nawet ceny wyższe, niż lord Northcliffe płacił przy ich kupnie.

Ze sali sądowej.

Młodociani złodzieje.

Izba karna skazała po 1 tygodniu więzienia Jana Kaszubowskiego, Karola Franka i Bernarda Kamińskiego samych małoletnich złodziei ze Świecia, którzy swego czasu włamali się do p. Różyckiego w Świeciu zabierając mu żelazne okucie i kółko od siewnika

Chciał zastrzelić podprokuratora.

Antoni Stopa rolnik z pow. gniewskiego zapomniał iż przedstawicieli władzy należy szanować i obraził podprokuratora przy Sądzie powiatowym w Grudziądzu słowami: „So mustrieren Sie die Verbrecher im polnischen Staate und Ihr Gehalt beziehen Sie umsonst". Ponadto groził Stopa podprokuratorowi listownie zastrzeleniem. Sąd skazał Stopę na 1 miesiąc i 7 dni aresztu

Kary za pobicie.

W gorącej wodzie kąpanym okazał się Fr. Nowakowski, kowal ze Skarszew, który pobił kijem Cecylię Przepiórę i groził jej zabiciem. Aby się oduczył tej brzydkiej metody postępowania z ludźmi, sąd skazał go na 3 miesiące więzienia.

W drugim wypadku Sąd skazał Teofilę Jurkiewiczową ze Świecia na 2 tygodnie więzienia i 3 000 mk. grzywny za to, iż wojownicza ta niewiasta pobiła pantoflem dwuch posterunkowych Policji Państwowej w Świeciu.

Szajka złodziei i paserów przed trybunałem.

Podczas jednej z ostatnich rozpraw Sąd skazał Gustawa Eichorsta, kupca z Pruszcza na 8 miesięcy, Piotra Kujacińskiego z Poledna na 6 miesięcy, Ottona Dietricha z pow. bydgoskiego na 15 miesięcy, jego żonę Martę na 3 miesiące, Maks. Kromera oberżystę z W. Nowejwsi na 1 miesiąc więzienia.

Oskarżeni Eichorst i Kujaciński skradli za pomocą włamania Józefowi Wygralakowi z Pruszcza konia z uprzężą, a tej samej jeszcze nocy skradli Gustawowi Eichorstowi (ojcu) bryczkę.

Oskarżony Eichorst popełnił jeszcze jedną kradzież na niekorzyść swego ojca prócz tego ma na sumieniu inne nadużycia pieniężne.

Oskarżony Dietrich i jego żona przechowali u siebie skradzionego konia i bryczkę, zaś reszta oskarżonych nabywała na własność skradzione przez Eichorsta przedmioty.

Inni współoskarżeni w tej sprawie zostali uwolnieni.

Na marginesie.

Nie będziemy jadali mięsa.

Radość i wesele zapanowało wśród istot czworonożnych. —

Ludzkość się odradza. —

Precz z „krwawo-trupiemi pokarmami" wołają panowie rzeźnicy i w myśl tego hasła rzuconego niewiadomo skąd i przez kogo pozamykali swe składy wywiesiwszy sztandar waloryzacji swych instynktów. —

Czyżbyśmy w nowym roku zapoczątkowali nową erę ludzkości?

Wszystko wskazuje na to, że tak!

Grudziądz nie konsumuje już mięsa, dzięki p. rzeźnikom. Rzeźnia miejska — jak słychać — pono ma być wystawiona na licytację. W ubikacjach, gdzie odbywał się ryczałtowy mord świń, wołów, baranów, ma powstać kino. —

Cech rzeźników znajduje się w okresie likwidacji.

Słowem wstępujemy w okres życia, w którym ani jednej świni, ani jednemu baranowi włos z głowy nie spadnie. —

Składy rzeźników są pozamykane. —

Wszystko żyje pod znakiem waloryzacji, nawet świnie, nosorożce, hipopotamy, bawoły, wszystko ma być droższe jeno ludzka praca coraz tańsza. —

Dwunożny osobnik ludzki w żaden sposób zwaloryzować się nie może i mimo wszystko chodzi do biura, tłucze młotem w fabryce i jakoś na myśl mu nie przyjdzie, zamknąć się w domu, wstrzymać się od jadła i czekać, aż waloryzacja nastąpi. —

A teraz nieco poważnie!

Czy wiadomo p. rzeźnikom że świń w Polsce jest tak poddostatkiem, że zbytni pośpiech ich waloryzacji jest mało usprawiedliwiony i czy gotowi są p. rzeźnicy otworzyć swe składy aby publiczność nie zechciała podobnego faktu tłomaczyć sobie w sposób nic mającym wspólnego z zasadami towarzyskiego komplimentu ?

Kończąc naszą apostrofę, apelujemy do władz magistrackich, aby przypomniały wszystkim składom „sklepom, „interesom" że zamykanie przedsiębiorstw z racji święta waloryzacji, oparte jest nie na święcie ustawowo-oficjalnym, a przeto podlega klasyfikacji karnej. —

(S.)

Z dziedziny nauk tajemnych.

Conan Doyle a sprawy „tamtego świata".

Artur Conan Doyle, głośny powieściopisarz i spirytysta angielski, przesłał do czasopisma metapsychicznego „Light" pismo, w którem wyraża oburzenie z powodu dokonywanych doświadczeń naukowych, „mierzających do wykazania iż nie ma na świecie objawów stwierdzających, istnienie świata pozagrobowego.

Czas — pisze Conan Doyle — wykaże że my mamy rację. Czas udowodni również tym, którzy nas atakowali, że igrają z ogniem a odpowiedzialność jaką biorą na siebie, kosztować ich będzie drogo. Nie oni to sądzą: niewidzialne, lecz niewidzialne sądzi ich".

Z wędrówki po świecie.

Miasto „wiecznej młodości".

Miasteczko San Ygnacio w Dolnej Kalifornji, ma posiadać tajemnicę długowieczności, wedle opowiadania kapitana F. W. Foxa, który przybył stamtąd żaglowcem. Twierdzi on, że mieszkańcy San Ygnacio żyją 120 i 130 lat a nawet mają wśród siebie 185-letniego starca. Osoby, liczące 90 lat, są tam uważane za w średnim wieku. Niedawno miał się zdarzyć wypadek powicia trojaków przez 85-letnią kobietę. Mieszkańcy San Ygnacio piją zwykle wiele.

Rzeczy ciekawe.

Ile jest gwiazd na niebie?

Astronom angielski, A. W. Roberts obliczył, że gołem okiem można dostrzedz 5 600 gwiazd na południowej stronie nieba. Na całem niebie można ujrzeć gołem okiem 10 000 gwiazd. Zwyczajne szkło powiększające odkrywa już na niebie 100 000 świateł niebieskich, a obliczają, że przez teleskop można dostrzedz ich około 200 miljonów. Zdjęcie nieba przez najnowszy teleskop fotograficzny może nam ukazać około 500 miljonów gwiazd.

Wierzba Napoleona.

Na grobie Napoleona na wyspie św. Heleny posadzono wierzbę płaczącą.

Gdy zwłoki genjalnego Korsykanina przewożono do Paryża, wykopano i wierzbę i w olbrzymim koszu, napełnionym ziemią, niby roślinę wazonową przewieziono ją do Francji i na grobie Napoleona posadzono znowu. Przyjęła się ona ku wielkiej uciesze Francuzów i zieleniła się co roku.

Aż teraz nadchodzi wiadomość, że wierzba ta uschła co daje powód do różnych tłomaczeń i złowróżebnych przepowiedni.

Co mówi Mikołaj Mikołajewicz o przyszłej Rosji?

W gazecie „Rus", wychodzącej w Sofji, czytamy wywiad, którego udzielił b. atamanowi dońskich kozaków gen. Krasnowowi, b. wódz naczelny wojsk carskich, W. ks. Mikołaj Mikołajewicz.

Jest on obecnie przywódcą rosyjskich emigrantów monarchistów, mieszka we Francji w majątku krewnego swego Polaka hr. Tyszkiewicza, b. oficera carskiej gwardji pod Paryżem a dodać należy, że hr. Tyszkiewicz ożeniony jest z siostrzenicą Mikołaja Mikołajewicza, córką jego brata W. ks. Piotra Mikołajewicza.

Mikołaj Mikołajewicz zamieszkuje obszerny apartament, umeblowany skromnie. Przy pałacu stoi specjalnie zbudowana cerkiewka, jak wiadomo bowiem Mikołaj Mikołajewicz jest bardzo religijny. B. wielki książe niema przy sobie żadnej świty, prócz staruszka generała Stala, b. adjutanta Mikołaja.

Ataman Krasnow w rozmowie z Mikołajem Mikołajewiczem zapytał przedewszystkiem o jego stosunek do obecnej sytuacji w Rosji.

Wielki książe odpowiedział:

— Najważniejszym celem całej emigracji rosyjskiej jest uwolnienie Rosji od bolszewików. Wierzę głęboko że władza sowietów obalona będzie siłami wewnętrznemi bez obcej pomocy.

W przyszłej wolnej od bolszewików Rosji nie będzie panowała zemsta za dawne krzywdy. Obie armie rosyjskie ta, która jest obecnie poza granicami ojczyzny i ta, która zwie się dziś „czerwoną" zleją się w jedno i stworzą potężną armię — oswobodzicielkę Ojczyzny.

Dziś nie czas jeszcze mówić o kandydatach na tron Romanowych. Zagadnienie to rozstrzygnie sama Rosja.

— Wierzę niezłomnie — mówił Mikołaj Mikołajewicz — że cerkiew rosyjska wyjdzie zwycięsko z ciężkiej walki, jaką toczy dziś z wrogami swemi — wiara w Boga, głęboko tkwiąca w duszy rosyjskiego narodu, pomoże nam do zwycięstwa.

Wiem o tem, że imię moje jest sztandarem ruchu narodowego w Rosji.

Gdy nadejdzie czas, gdy usłyszę głos Rosji, wzywającej mnie, wahać się ani chwili nie będę i z Bożą pomocą spełnię święty obowiązek przed Ojczyzną.

Rekord żarłoctwa.

Amerykańscy poszukiwacze rekordów niewyczerpani są w pomysłach. Tak naprzykład odbył się tu match pomiędzy niejakim Johnem Nausinem a Valem Mengesem o to który z nich potrafi zjeść więcej kiełbasek frankfurckich (t. zw. parówek).

Menges, faworyt przyglądający się temu konkursowi żarłoctwa, miał dosyć spożywszy czterdzieści cztery kiełbaski. Nausin natomiast, bardziej wytrwały, spożył pięćdziesiąt trzy kiełbaski i wygrał puhar srebrny.

Bankiet „źle ożenionych".

Oryginalne ogłoszenie zamieszcza na swych łamach paryski „Matin". Brzmi ono jak następuje:

„Wszyscy źle ożenieni, z miasta Firminy i okolicy, jak również wszyscy którzy nie mają szans szczęścia w małżeństwie, są usilnie proszeni, aby zechcieli wziąć udział w zgromadzeniu, które odbędzie się w niedzielę dnia 23 grudnia, o godz. 14, przy placu Breuil w sprawie utworzenia komitetu i zorganizowania bankietu dla źle ożenionych".

Prawdopodobnie „Matin" doniesie nam później ile miasto Firminy z okolicą liczy mieszkańców, „źle ożenionych".

Osobliwości.

Tytoń... świętością.

Amerykańskie biuro etnologiczne wydało pracę dr. Pawła Radina poświęcone obyczajom Winnebagów, jednego z najmniej znanych szczepów indjańskich, ongi bardzo potężnego.

Jedno z najgłębszych wierzeń tego szczepu stanowi przekonanie, że tytoń jest bezpośrednim darem Stwórcy dla człowieka. Skoro Indjanin umiera jeden z jego przyjaciół składa przy zwłokach tytoń i fajkę, przypominając, iż tytoń ten ofiarować ma napotkanym duchom zmarłych zaś skoro dojdzie do Stwórcy świata, złożyć mu ma w ofierze fajkę.

Wysoce oryginalne rys obyczajowy tego szczepu stanowi to że teściowe są tam wysoce poważane i traktowane jako osoby uświęcone.

Okratowana granica.

Stany Zjednoczone Ameryki Północnej i Meksyk zawarły umowę w sprawie okratowania granicy, dzielącej oba te państwa.

Nowoczesny ten mur chiński ciągnąć się będzie od El Paso, w Teksas, na zachód, aż do Oceanu Spokojnego gdzie kończyć się ma na południe od San Diego. Na większa ta krata na świecie posiadać będzie tysiąc mil ang. długości. W odstępach dwumilowych umieszczone będą na niej tablice, ostrzegające, że próba wdrapania się na kratę w celu przekroczenia granicy, może narazić na śmierć śmiałka.

Na południe i na wschód od El Paso rzeka Rio Grande tworzy granicę pomiędzy Stanami Zjednoczonemi a Meksykiem tam więc krata jest zbyteczna.

Jaskinia gry ... dla małoletnich.

Policja berlińska odkryła wtych dniach w Mariendorfer Chaussee, na przedmieściu Tempelhof klub młodzieży, pod nazwą „Młodość" (Jugend) będącym właściwie domem gry, w którym zgrywano się na znaczne sumy i aresztowała wszystkich jego członków.

Jak się okazało prezesem „klubu" był chłopiec siedemnastoletni sekretarzem chłopiec piętnastoletni, a śród członków klubu najstarszy liczył lat osiemnaście, najmłodszy zaś dwanaście.

Zarobek dziewięcioletniego artysty.

Najmłodszy z wielkich artystów filmowych, dziewięcioletni Jackie Coogan, zarabia rocznie 550 000 franków.

Z sumy tej rodzice wydzielali mu dotychczas 5 franków tygodniowo na drobne wydatki.

Obecnie Jackie zbuntował się i zażądał „dodatku" który został mu przyznany, w wysokości — 8 franków na tydzień.

Ze świat filmowego.

Kino na usługach policji.

W założonej na wiosnę r. 1914 szkole praktycznej i zawodowej prefektury policji w Paryżu użyto wkrótce po otwarciu po raz pierwszy kinematografu jako narzędzia pomocniczego przy kształceniu policjantów.

System ten, rozpowszechniony wkrótce w wielu innych krajach oddał olbrzymie usługi, zwłaszcza podczas wojny, umożliwiając bardzo szybkie zapoznawanie nowo zaciągniętych policjantów z techniką ich zawodu.

Filmy, wykonane specjalnie na ten użytek przez firmę Pathe, są bardzo urozmaicone. Najelementarniejsze uczą zachowania należytej postawy na ulicy, pokazując policjanta o nienagannych ruchach i wyglądzie, obok zaniedbanego i niezgrabnego. Inne znów przedstawiają rolę policjanta podczas jakiegoś zbiegowiska lub bójki na ulicy.

Uczniowie szkoły policyjnej zaśmiewają się widząc, jak przedstawiony na filmie ich towarzysz wdaje się w rozmowę ze świadkami zajścia, zamiast rozdzielić bijących się, jak wreszcie aresztuje niewinnego przechodnia.

Szereg filmów demonstruje chwyty które unieruchomiają stawiającego opór złoczyńcę, wskazuje system śledzenia na ulicy człowieka oddanego pod nadzór policyjny duży wreszcie obraz zatytułowany „Dzieje zbrodni" poucza, jak policjant ma się zachować w miejscu popełnionego morderstwa.

Paryska również prefektura zaprojektowała film, mający pouczyć publiczność o zasadach należytego chodzenia i jeżdżenia w wielkiem mieście.

Na terenie Warszawy film taki powinienby chyba być wyświetlany nieustannie we wszystkich kinematografach. Może wówczas chodzenie po ulicach naszej stolicy stałoby się mniej przykrem i niebezpiecznem.

Z dziedziny wynalazków.

Fotografja przesłana telegrafem.

Jak donosi „New Jork Herald" amerykańska korporacja radjotelegrafu (Radio Corporation of Ameryca) przesłała w tych dniach radjotelegrafem do stacji, świeżo zbudowanej w Warszawie i z powrotem, a więc na odległości 9 000 mil angielskich, fotografję swego prezesa, generała majora Jamesa Guthrie Harborda. Reprodukcja telegraficzna fotografji, po przebyciu tak olbrzymiej przestrzeni, okazała się doskonałą. Wynalazcą systemu, użytego w danym razie, jest Amerykanin E. F. W. Alexander.

Koncert amerykański słyszany w Szwecji.

Pisma amerykańskie donoszą o niezwykłych postępach radjotelegrafu. Mianowicie — dźwięki koncertu, odbywającego się w Stanach Zjednoczonych były słyszane wyraźnie w sali muzycznej w Gothenburgu, przy pomocy odpowiednio nastrojonych aparatów radjotelegraficznych.

Najnowsze ulepszenia telegrafu iskrowego.

Marconi, wynalazca telegrafu iskrowego oświadczył że w razie pomyślnego wyniku prób które obecnie przeprowadza, dokonany będzie przewrót w obecnej komunikacji radjotelegraficznej przez niezwykłe ułatwienie wysyłania i przyjmowania depesz telegrafem iskrowym jak również przesyłanie głosu na olbrzymie odległości, ponad 2000 mil, co nie będzie połączone z większemi trudnościami, aniżeli manipulacja przy przesyłaniu wiadomości telefonicznej

Ulepszenia poczynione przez Marconiego polegają na tem, że zmniejszają kilkaset razy napięcie energji elektrycznej potrzebnej do wysłania fali elektrycznej niosącej znaki lub głos ludzki.

Wynalazca telegrafu iskrowego żywi nadzieję, że w niedalekiej przyszłości ludzie będą chodzącemi stacjami telegrafu iskrowego. Każda osoba mogąca się zaopatrzyć w przenośny aparat iskrowy, wysyłający i odbierający — będzie mogła wysyłać na dalekie przestrzenie i otrzymywać odpowiedzi na wysłane wiadomości — bez obawy by wysyłane przez nią fale elektryczne zostały przyjęte przez kogo innego, aniżeli ten, do kogo były wysłane.

Sprawy społeczno-gospodarcze.

Frank waloryzacyjny.

Kurs złotego franka waloryzacyjnego wczoraj wynosił 1.220.000 mkp., dziś 1.230.000 mkp.

Co do wysokości kursów ustalanych łatwo orjentować się według urzędowej ceduły giełdowej gdyż giełdowy kurs dzienny franka złotego jest ogłaszany jako waloryzacyjny, obowiązujący w trzecim dniu po ogłoszeniu

Waloryzacja cen wyrobów tytuniowych.

W dniu dzisiejszym będzie prawdopodobnie ogłoszony w Dz. Ust. i Rozp. nowy **zwaloryzowany cennik wyrobów tytuniowych**, obowiązujący od dziś. Ceny papierosów fabryk prywatnych ustalone zostały od **0,016 fr. zł.** do **0,060 fr. zł.** za sztukę zależnie od gatunku

Waloryzacja cen wyrobów tytuniowych oznacza w danej chwili nieznaczną tylko podwyżkę, gdyż dokonano jej drogą przeliczenia cen obowiązujących ostatnio na franki złote z pewnemi drobnemi zmianami.

Nadal ceny tytuniowe w markach polskich mają być regulowane co tydzień, według ogłoszonego poprzedniego tygodnia w czwartek kursu waloryzacyjnego franka złotego

Wywóz słodu i otrąb jęczmiennych.

Na posiedzeniu zmniejszonego kompletu głównego urzędu przywozu i wywozu w Warszawie uchwalono zezwolić na wywóz **168 wagonów (10 tonowych) słodu, 420 ton otrąb jęczmiennych** w ramach kontygientu za pobraniem opłaty wywozowej w wysokości 10 dolarów od każdych 10 ton, płatnych w markach polskich według kursu w dniu zapłaty. Zezwolono również na wywóz **siedmiu wagonów kijów wiklinowych i 5 wagonów** wikliny zielonej oraz 250 klg. kwiczołów za pobraniem opłaty wywozowej w wysokości 7 centimów amerykańskich od kilograma

Z rynku zbożowego.

Pozostała na rynku przed wprowadzeniem cła mąka amerykańska podrożała **z 510 000 do 620 000** mk. za klg. w sprzedaży hurtowej. Z powodu nałożenia cła, mąka amerykańska nie wytrzymuje konkurencji z mąką krajową. Wobec jednak dalszej zwyżkowej tendencji dla mąki krajowej która **z 430 000** podrożała **do 500 000** mk. za klg. przypuszczają, iż po nowym roku przywóz mąki amerykańskiej będzie wznowiony. Mąka ukraińska sprzedawana jest po **560—570 tys.** marek za klg.

Z przemysłu metalowego.

W polskim przemyśle metalowym dział drutu i gwoździ reprezentuje **15 fabryk z 1759 robotnikami.** Produkują one prócz drutu i gwoździ liny druciane, stalowe siatki itd. Próby dokonane nad linami stalowemi fabryki Dichsel w Sosnowcu wykazały, iż nie ustępują one linom pierwszorzędnych fabryk zagranicznych.

Sprawa dwóch miljonów metrów sukna dla armji polskiej.

Na ostatniem posiedzeniu Komitetu Ekonomicznego Ministrów rozważana była sprawa zamówienia w przemyśle krajowym **dwóch miljonów metrów sukna wojskowego dla armji polskiej.** Dotychczas M. S. Wojsk. zawarło umowy na łączną sumę **80 proc. całego obstalunku.** Całego zamówienia przemysł polski wykonać nie może, z powodu nieprzygotowania technicznego Komitet Ekonomiczny polecił ministrom przemysłu i pracy przestudjowanie wszelkich możliwości wykonania zamówienia w kraju. Termin dostarczenia sukna ustaliła wojskowość na dzień 31 marca 1924.

Wzrost produkcji w Polsce.

W ciągu minionych już dwóch okresów odbudowy rolnictwo polskie wykazało wybitną prężność gospodarczą. W ciągu trzech lat zaorano i **zasiano 3 milj. hektarów odłogów wojennych.** Również wielkie postępy uczynił wzrost produkcji zwierząt.

Pierwsze dwie raty podatku majątkowego.

Nowy rząd zajmie się przedewszystkiem uzdrowieniem finansów państwa, kontynuując pracę Rządu poprzedniego w tej dziedzinie. Minister skarbu, doceniając należycie pomoc w formie pożyczki zagranicznej, zamierza jednak oprzeć się na siłach własnych. W tym celu pierwsze dwie raty podatku majątkowego, które winny być wpłacone do końca 1924 r., będą pobrane już w pierwszej połowie 1924 roku. Specjalny nacisk położony jest na zrównoważeniu budżetu kolei przez wprowadzenie taryf złotowych. Wydano również szereg rozporządzeń w przedmiocie waloryzacji dochodów skarbowych począwszy od 1 stycznia 1924 r. Nadto rząd zwrócił się do Sejmu, prosząc o udzielenie mu specjalnych szerokich pełnomocnictw, które pozwoliłyby szybko przeprowadzić naprawę finansów.

Wydajność pracy w polskim przemyśle kopalnianym.

W żadnej gałęzi przemysłu nie nastąpiło zmniejszenie wyniku pracy w tym stopniu, jak w kopalniach węgla. Pomimo zwiększenia sił roboczych w roku 1922 w porównaniu z rokiem 1913 o **60 proc. z górą**, absolutny efekt ogólnej pracy zmniejszył się o **20 proc.** indywidualny efekt pracy górnika zmniejszył się o 51 proc. w porównaniu z 1913 r. Jako powód zmniejszenia się ilości wydobycia przypisać należy skrócenie okresu pracy oraz zmniejszenie indywidualnej wydajności pracy górnika

Z przemysłu włókienniczego.

W przemyśle włókienniczym w Łodzi dał się odczuć w ostatnich czasach **silny brak gotówki.** Rozdział dyskonta P. K. K. P. nie dosięga zapotrzebowania przemysłu, który coraz silniej operuje wekslami. Na tym tle w ostatnim tygodniu niektóre nawet bardzo poważne instytucje miały trudności **z uregulowaniem wypłat robotniczych.** Związek przemysłu włókienniczego zwrócił się do rządu z prośbą o polecenie P. K. K. P. znacznego rozszerzenia rozmiarów dyskonta co jedynie ratować może przemysł przed kryzysem. Sfery rządowe zapewniły o uczynieniu zadość życzeniom przemysłu.

Ze statystyk komunikacyjnych.

Komunikacje samochodowe. — Rozwój ich w Polsce i zagranicą. — Drogi bite w Polsce.

Grudziądz, 31 grudnia.

Polska posiada tylko 1/5 część ilostanu samochodów, jakie posiadają Włochy, gdzie tylko w jednym Turynie istnieje 10 fabryk samochodowych. W Stanach Zjednoczonych ilość zarejestrowanych samochodów przekroczyła liczbę **10 miljonów**, co daje przeciętnie **1 samochód na 11 mieszkańców**, czyli innemi słowy samochodami tymi możnaby przenieść całą ludność Stanów.

W Polsce 1 samochód przypada na około **2 200 mieszkańców.** Rozwój komunikacji samochodowej przyczyniłby się **do ożywienia i rozwoju stosunków handlowo - przemysłowych** oraz przemysłu samochodowego, odgrywającego, jak wiadomo pierwszorzędną rolę w obronie państwa na wypadek wojny.

Obecnie rząd polski jest najpoważniejszym odbiorcą samochodów.

* * *

W poszczególnych dzielnicach Polski na (kwdr. 1 klm.) powierzchni przypada metrów bieżących dróg bitych, jak następuje: **w b. dzielnicy pruskiej — 299 m., w Galicji — 206 m., w Kongresówce — 84 m.**, na Kresach Wschodnich **17 m.**, w ziemi wileńskiej **7 m.** co w porównaniu z drogami Europy zachodniej oznacza **wielkie zaniedbanie** w tej dziedzinie, spowodowane tendencyjną polityką zaborców.

Drukarnia Pomorska Tow. Akc. Grudziądz.
Redaktor odpowiedzialny Ludwik Łydko.

Obwieszczenia urzędowe władz miejskich.
Według prawa prasowego odpowiada za dział niniejszy
nadsekretarz miejski
Damazy Raszkowski w Grudziądzu.

OBWIESZCZENIE.

Niniejszem podajemy do wiadomości, że taryfa opłat budowlanych z dnia 5 listopada 1923 r, ogłoszona w dniu 9 listopada 1923 r została na podstawie uchwały Magistratu z dnia 13 grudnia 192[illegible] r i uchwały Rady Miejskiej z dnia 17 grudnia 1923 r. o 100% podwyższona.

Grudziądz, dnia 22 grudnia 1923 r. [75[illegible]4

MAGISTRAT
Wydział V. (Budownictwo).

Obwieszczenie.

Pan Minister Spraw Wewnętrznych dekretem z dnia 29 grudnia 1923 r. Nr S. P. 1921/23 w porozumieniu z Ministrem Skarbu zatwierdził na mocy ustawy z dnia 1 sierpnia 1923 r art. 1, 16 21, 36 i 37, Dz. Ust. 94 poz 747 uchwały Rady Miejskiej miasta Grudziądza, powzięte na posiedzeniu w dniu 17 grudnia 1923 r w przedmiocie poboru podatku od samochodów, koni, wozów i powozów według uchwalonego statutu oraz w przedmiocie poboru podatku od spadków i darowizn w wysokości 10% państwowego podatku od spadków i darowizn

Statuty o poborze powyżej wymienionych podatków są do przejrzenia w Ratuszu II, Wydział II pokój 31. 7613

Grudziądz, dnia 3 stycznia 1924.

Magistrat
(—) Włodek. (—) Lipowski.

Obwieszczenie.

Pan Minister Spraw Wewnętrznych dekretem z dnia 29 grudnia 1923 r. Nr. S. P. 192[illegible]/23 w porozumieniu z ministrem Skarbu zatwierdził na mocy ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. art 1 16. 21. 36 i 37. Dz. Ust 94. poz. 747 uchwałę Rady Miejskiej miasta Grudziądza, powziętą na posiedzeniu w dniu 17-go grudnia 1923 r w przedmiocie poboru podatku od publicznych zabaw, rozrywek i widowisk.

Statut o poborze tego podatku jest do przejrzenia w Ratuszu II, pokój 30. 7612

Grudziądz, dnia 3 stycznia 1924 r.

MAGISTRAT
(—) Włodek. (—) Lipowski.

Obwieszczenie.

Pan Minister Spraw Wewnętrznych dekretem z dnia 29 grudnia 1923 r. Nr. S. P. 1969/23, w porozumieniu z Ministrem Skarbu zatwierdził na mocy ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. Dz. Ust 94. poz. 747, uchwałę Rady Miejskiej m. Grudziądza, powziętą na posiedzeniu w dniu 17 grudnia 1923 r. w przedmiocie poboru podatku od psow według uchwalonego statutu.

Statut ten jest do przejrzenia w Ratuszu II, pokój 30. 6714

Grudziądz, dnia 3 stycznia 1924 r.

MAGISTRAT
(—) Włodek. (—) Lipowski.

Obwieszczenie.

Wobec [illegible] wzrostu kosztów utrzymania [illegible] jesteśmy zmuszeni podwyższyć taksę szpitalną z dniem 1 stycznia 1924 r. i to I. klasę o 200%, II. klasę o 150% i III klasę o 100%.

Grudziądz, dnia 31 go grudnia 1923 r.

Magistrat 7606
Administracja Szpitala Miejskiego.
(—) Sikorski.

Ogłoszenie.

W naszem biurze ratusz II pokój 2 przechowujemy jeszcze około 5000 niezliczonych kwitowych kart ubezpieczeniowych od inwalidztwa, które nam Kasa Chorych po zlikwidowaniu Wydziału inwalidowego przekazała i których do dziś ani sami ubezpieczeni, ani ich pracodawcy nie odebrali.

Zatem wszystkich ubezpieczonych, którzy dotychczas swych kart nie odebrali, wzywa się w ich własnym interesie aby to najpóźniej **do 15 lutego 1924 r.** uczynili, po upływie tego terminu wszystkie pozostałe karty prześle się do Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu.

Grudziądz, dnia 2[illegible] grudnia 1923 r.

Urząd Ubezpieczeń
(—) Krot[illegible]ski. 7605

Kasa Chorych miasta Grudziądza

podaje do wiadomości, iż z dniem **1 stycznia 1924 r.** nastąpiło dalsze rozszerzenie grup zarobkowych, których będzie 42 z zarobkiem **dziennym ponad 6.000 000 mk. tygodniowym ponad 36 000.000 mk.**, miesięcznym ponad 150.000.000 mk. Płaca ustawowa w najwyższej grupie zarobkowej t. j. w 42 wynosi 6.000 000 mk., dziennie. Celem przeniesienia członków Kasy do odpowiednich grup zarobkowych, uprasza się pp. Pracodawców o niezwłoczne przełożenie wykazu zajętego personału **z dokładnem podaniem rzeczywiście pobieranych poborów.**

Zarazem zwracamy uwagę, iż w myśl art 20 o obowiązkowem ubezpieczeniu na wypadek choroby muszą być **wszelkie zmiany zarobkowe** w przeciągu 3 dni zgłoszone.

Zarząd Kasy Chorych miasta Grudziądza
Przewodniczący. **Dyrektor.** 7603
(—) Nowak. (—) Dr. Rudkowski.

Uchwała.

Po myśli § 1 ustawy z 30 marca 1888 r. zarządza się wykreślenie firmy „Schmidke's Hotel Inh. Bruno Marquardt Radzyn" 3. R H A. 411 z rejestru handlowego z urzędu i wzywa się właściciela firmy do wniesienia ewentualnego sprzeciwu w przeciągu trzech miesięcy.

Grudziądz dnia 28 grudnia 1923 r.

Sąd Powiatowy. 7615

Sprzedaże

Posiadłość 8771
z interesem
przy głównej ulicy w centrum Grudziądza, z większym składem wolnym, mieszkaniem, zakładem, podwórzem z ubikacja [illegible] natychmiast do sprzedania. **W. Lipnke** Grudziądz, 3 Maja 20

Szafa z lustrem rama do kuchni, para długich butów do sprz. Zamkowa 2, II. l.

Dwie dubeltówki
z futerałem skórzanym **dwie torby myśliwskie** skórzane na sprzedaż ul Budkiewicza 25 II p.

Kupno

KUPIĘ
używana KANAPĘ
i dwa fotele
tylko w dobrym stanie. Łaskawe zgłoszenia do Głosu Pom. pod 75 9

Mieszkania

Odstąpię pięciopokojowe
mieszkanie
za zwrotem wyłożonych kosztów całkowit. odnowienia. [87[illegible]1
ul. Sobieskiego 21, II p.

Piekarnia
bez składu
w centrum miasta od **zaraz do odstąpienia** Zgłoszenia do Głosu Pomorsk. pod nr 8782.

Posady

7611 **Potrzebny**
od 1 kwietnia żonaty
kowal-maszynista
z uczniem. Tylko młodą siłę z egzaminu kucia koni się uwzględni
Płochocin
Poczta i kolej Warlubie

Potrzebna starsza
NIANIA
do dziecka.
Zgłoszenia do Głosu Pomorsk. pod nr. 8779.

Starsza
dziewczyna
potrzebna do ogólnej domowej pracy Dobra zapłata. **Gatkowska** Nowawieś 74. [8761

DZIEWCZĘ
do posługi w aptece
POSZUKUJĘ
Apteka pod Gwiazdą,
Chełmińska 26. 8775

Zguby

Zgubiono tymczasowe zaświadczenie demobiliz Upras. o zwrot. **Panaszewicz Adam** ul. Pańska 30.

Zgubiono
klucze
(okolica 3 go Maja i Sienkiewicza. Uczciwy znalazca zechce takowe za wynagrodzeniem zwrócić do Ekspedycji Głosu Pomorskiego.

Zaginął
wyżeł brunatny
pysk i nogi białe. Za wynagrodzen. zwrócić Plac 23 Stycznia nr. 31
Krzyżanowski.

Dot. odstawy zboża tytułem zaliczki
na
podatek majątkowy.

Upoważnieni przez Rząd Rzeczypospolitej do odbioru na Pomorzu zboża (żyta, owsa, jęczmienia browarnego), dostarczonego przez rolników na poczet podatku majątkowego i komisowej sprzedaży tegoż na rynku zagranicznym, upraszamy wszystkich interesowanych, a mianowicie też wszystkie firmy Rolniczo-Handlowe na Pomorzu o jaknajszybsze skomunikowanie się z nami co do sposobu przeprowadzenia wspomnianej transakcji.

Dla oddania deklaracji ustalony przez Rząd został

termin prekluzyjny 10 stycznia 1924 r.

Przepisowe formularze deklaracyjne są u nas do nabycia.

Poznański Bank Ziemian Spółka Akc.

Departament Rolniczo-Handlowy

ODDZIAŁY:

w Grudziądzu telefon 795 i 895.
w Bydgoszczy telefon 310 i 1329.

Adres telegr.: „Ziemia". [7592

Teatr świetlny »ORZEŁ« Teatr świetlny

Dziś i dni następne!! Potężny dramat sensacyjno detektywny p.t. **Dziś**

Władca Kobiet

w 7 aktach W głów n. rolach: **Jerzy Aleksander, Herman Picher, Józefina Dora, Stella Arbenina, Esther Carena, Dora Bergner, Mia Pankau, Margit Barney.** 7610

Uwaga! We wtorek i środę po raz pierwszy w Grudziądzu operetka **Geisha** z osobistym współudziałem 9 śpiewaczek i śpiewaków warszawskich.

Kino „Apollo"

DZIS wielki dramat życiowy w 6 olbrzymich aktach.

Potęga Pokusy

w roli głównej piękna Lilly Dagover. 7[illegible]09

Biała Oberża za Wisłą
W niedzielę, dnia 6 stycznia
Wielka
zabawa taneczna
Pokoje dobrze ogrzane O liczny udział uprasza
7602 **Salczyński**, gospodarz.

Stangreta

nieżonatego **OWCZARZA** z owczarkiem, **KOWALA** z pomocnikiem i **STELMACHA** (tych ostatnich żonatych) poszukuje od 1 kwietnia 1924 r. [7578
DOM ANNOWO, p. Mełno.

Poszukuje się KASJERKI
obzn. z książkowością. Posada zaraz do objęcia.
APTEKA pod ŁABĘDZIEM
Jana Stenzla. [7598 Rynek nr 20.

Zamienię 7607
cielaka rasowego na buraki lub kartofle pastewne. Kupuję także buraki oraz kartofle pastewne w ilość 50 do 100 centnar., proszę o oferty
L. E. HANCZEWSKI, Grudziądz
ulica Toruńska nr. 10. Telefon 673.

Gdzie można tanio kupić?
Łatwo wiele pieniędzy zarobić,
Ożenić się dobrze i bogato,
Szczęśliwie wyjść zamąż?
Poszukuje ktoś posady,
Oszczędn. swoje chce korzystnie ulokować,
Mieszkanie wynająć,
Odnaleźć zgubę,
Rower sprzedać lub odnaleźć
Stare sprzęty, ubrania i t. p. sprzedać,
Kupić dom, willę lub majątek,
I wogóle co sobie kto tylko życzy
uzyska najpewniej, używając do ogłoszenia najpoczytniejsze pismo na Pomorzu:
„GŁOS POMORSKI"

Znaleziono

PIES
wyżeł polowy
przybłąkał się
i jest do odebrania w 3 dniach, inaczej własność ul. Zamkowa 37, u p. Krauzego. [8777

Różne

Pragnę pobierać
LEKCJE angielsk.
ul. Sobieskiego 21, II p.

Okazja!!!
Paszport. fotografje
tanio w ½ godzinie 8 sztuki ½ miljona. [7608
ul. 3 Maja nr. 10.